

Algemene besteksteksten ICT-standaarden

ICT-standaarden van de 'pas toe of leg uit' lijst

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
1.1. Aanleiding.....	3
1.2. Leeswijzer	3
1.3. Het principe van de pas toe of leg uit lijst	4
1.4. 'Of Gelijkwaardig'	5
1.5. Applicaties, Informatiesystemen, infrastructuren en open standaarden	5
1.6. Terugkoppeling.....	6
2. Algemene besteksteksten.....	7
2.1. Eisen en wensen aan de leverancier	8
2.2. Eisen en wensen aan het product.....	10
2.3. Eisen en wensen aan de projectuitvoering.....	13
2.3.1. Conversie.....	13
2.3.2. Opleidingen	14
2.4. Eisen aan het beheer	15
2.4.1. Nieuwe versies en updates	15
2.4.2. Documentatie	16
2.4.3. Het managen van de opdracht	16

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De overheid werkt aan een betere (digitale) samenwerking met bedrijven en burgers en met overheden onderling. Eén van de middelen hiervoor is het uitwisselen van digitale gegevens en om dat te stroomlijnen moet er tussen alle partijen overeenstemming zijn over de vorm en de structuur van de digitale gegevens. Daarom is de overheid, o.a. via het Forum Standaardisatie, gestart met het vastleggen van vaste afspraken voor gegevensuitwisseling tussen geautomatiseerde systemen.

Deze vaste afspraken zijn vastgelegd in 'open standaarden', er zijn aanbevolen en verplichte open standaarden. De verplichte open standaarden staan op de 'pas toe of leg uit' lijst, deze is te vinden op de site van [Forum Standaardisatie](#).

Dit document gaat over de verplichte open standaarden en dus niet over de aanbevolen open standaarden.

Ondanks dat de verplichte open standaarden moeten worden toegepast door de overheid, provincies en gemeenten is uit een onderzoek naar ICT-aanbestedingen gebleken dat dat nog te weinig gebeurt. En omdat ICT-projecten bijna altijd (Europees) aanbesteed moeten worden, is het gevolg daarvan weer dat de verplichte open standaarden te weinig worden toegepast in ICT-projecten.

Om het gebruik van de verplichte open standaarden in (Europese) aanbestedingen te vergroten, heeft het Forum Standaardisatie daarom kant en klare aanbestedingsteksten geschreven voor de verplichte open standaarden. Deze teksten kunnen worden opgenomen in aanbestedingsdocumenten bij de selectie van leveranciers en voor de selectie van een geautomatiseerd systeem waarin de verplichte open standaarden zijn toegepast.

1.2. Leeswijzer

In dit document staan besteksteksten om te gebruiken bij (Europese) aanbestedingen waarin een verplichte open standaard is opgenomen. Ze kunnen worden toegepast bij de selectie van leveranciers op ervaring met verplichte open standaarden en voor de selectie van geautomatiseerde systemen waarin één of meer verplichte open standaarden worden toegepast.

Dit document bevat geen instructie voor het opzetten en uitvoeren van een aanbesteding. Het uitgangspunt bij het schrijven is dat de organisatie zelf in staat is om een (ICT-)inkooptraject uit te voeren.

De set van besteksteksten bestaat uit twee delen:

- algemene besteksteksten en
- specifieke besteksteksten.

De algemene besteksteksten zijn met name te gebruiken bij de aanbesteding van systemen die gegevens via een (internet)verbinding moeten uitwisselen, bijvoorbeeld gegevensuitwisseling via de Aquo-standaard, Digikoppeling en de SETU-standaard. De algemene besteksteksten kunnen ook

voor andere verplichte open standaarden worden gebruikt, bijvoorbeeld voor JPEG, ODF, PDF/A-1.

De specifieke besteksteksten zijn geschreven voor een specifieke verplichte open standaard, bijvoorbeeld bij de aanschaf van een Document Management Systeem (DMS) kunt u de specifieke eisen voor PDF/A-1 en bij de aanschaf voor een Content Management Systeem (CMS) de Webrichtlijnen opnemen in de aanbesteding. In sommige gevallen is er voor een verplichte open standaard geen specifieke bestekstekst opgesteld omdat de algemene besteksteksten voldoende zijn.

In dit document zijn bij de algemene en specifieke besteksteksten stroomschema's opgenomen om te bepalen welke tekst u kan toepassen. Bij de aanschaf van een systeem kunnen meer verplichte open standaarden van toepassing zijn, u kunt dus het beste het hele stroomschema doorlopen om te achterhalen welke standaard(en) toegepast kunnen worden.

Bij iedere tekst is opgenomen of het een eis of wens is. Als inkoper weet u dat u een eis kan herschrijven naar een wens als dit in uw ogen beter past bij de inkoopstrategie.

In dit document is geen scoresystematiek opgenomen, die verschilt per aanbesteding en iedere organisatie heeft daarin voorkeuren. Wel is kort aangegeven wat een positief antwoord zou kunnen zijn. Tevens is bij iedere vraag opgenomen wat het doel van de vraag is.

1.3. Het principe van de 'pas toe of leg uit' lijst

De verplichte open standaarden zijn opgenomen in de 'pas toe of leg uit' lijst. De verplichting voor de Rijksoverheid is vastgelegd in de Rijksinstructie, voor provincies en gemeenten is deze verplichting vastgelegd in bestuursakkoorden.

Het principe van de 'pas toe of leg uit' lijst, ook wel bekend als '*comply or explain*', is dat een verplichte open standaard moet worden toegepast als digitale gegevens uitgewisseld gaan worden (*comply*), anders moet schriftelijk verantwoord worden waarom dat niet is gedaan (*explain*). Het zal lastig zijn om een goed onderbouwde verantwoording te geven die door een auditer wordt geaccepteerd. In uitzonderlijk gevallen zijn er misschien te weinig leveranciers die de verplichte open standaard gebruiken, veiligheid of betrouwbaarheid zijn geen argumenten omdat dit juist toetsingskaders zijn voor de verplichte open standaarden, eventuele extra kosten van een migratie naar een op open standaarden gebaseerd systeem zijn ook geen reden voor het gebruik van de *explain* optie.

Als u kan verantwoorden dat een verplichte open standaard niet hoeft te worden gebruikt, dan moet u de betreffende verplichte open standaard wel als wens opnemen in de aanbestedingsdocumenten.

Overheden moeten de verplichte open standaarden toepassen of verantwoorden waarom dat niet is gedaan.

De 'pas toe of leg uit' lijst verplicht niet om alle bestaande systemen in uw organisatie aan te passen aan de verplichte open standaarden. Bij de nieuwbouw, verbouw of contractverlenging moet dat wel.

Een voorbeeld van een verplichte open standaard is de internetstandaard 'Internet Protocol version 6' (IPv6), een internationale afspraak over de vorm en structuur van internetadressen. IPv6 is noodzakelijk om de groei van internetadressen op te vangen. Om het goede voorbeeld te geven, wil het kabinet dat alle internetpagina's en e-mailadressen van de (Rijks)overheid uiterlijk in 2013 bereikbaar zijn via IPv6.

1.4. 'Of Gelijkwaardig'

Aanbestedende diensten dienen de technische specificaties van de opdracht op te nemen in de aanbestedingsstukken (artikel 23 lid 1 Bao). Deze technische specificaties mogen echter nooit tot discriminatie leiden. Dit blijkt uit lid 2 van artikel 23 Bao, maar uiteraard volgt dit ook uit de algemene beginselen van het aanbestedingsrecht. De technische specificaties dienen de inschrijvers gelijke toegang te bieden en niet te leiden tot ongerechtvaardigde belemmering in de deelname aan de opdracht. Kernbegrippen hierbij zijn objectief toepasbaar en niet-discriminatoir.

Als in een aanbestedingsdocument naar een verplichte open standaard wordt verwezen dan moet daaraan altijd 'of gelijkwaardig' worden toegevoegd.

Het staat inschrijvers dus vrij om producten en diensten aan te bieden die niet aan de voorgeschreven verplichte open standaard voldoen. De inschrijver dient dan wel aan te tonen dat de aangeboden producten en diensten voldoen aan de achterliggende eisen van de verplichte open standaard. De inschrijver moet dus aan de aanbestedende dienst bewijzen - en op zodanige wijze dat dat ter voldoening is van de aanbestedende dienst - dat hij op gelijkwaardige wijze aan de verplichte open standaard voldoet (artikel 23 lid 5 Bao).

1.5. Applicaties, Informatiesystemen, infrastructuren en open standaarden

Het gebruik van verplichte open standaarden heeft voordelen:

- het verbeteren van de interoperabiliteit tussen organisaties
- het niet meer afhankelijk zijn van ICT-leveranciers die gegevens uitwisselen via specifieke, gesloten koppelingen.

De verplichte open standaarden zijn door het Forum Standaardisatie getoetst op veiligheid, stabiliteit, onderhoudbaarheid, etc. Omdat het open standaarden zijn, zijn deze vrij van eigendomsrechten, patenten, e.d. Voor een open standaard zelf hoeven dus geen investerings- en onderhoudskosten te worden betaald. Voor de software en/of hardware realisatie van de open standaard natuurlijk wel.

Een verplichte open standaard op zich wordt niet aangeschaft, een standaard bestaat namelijk uit afspraken, definities, rekenmethoden, concepten, etc. die vrij zijn van eigendomsrechten, patenten, e.d. De ICT-leverancier die een standaard opneemt in zijn systeem of dienst moet hier natuurlijk wel software en/of hardware voor ontwikkelen en daarvoor moet een prijs worden betaald.

Als u een website laat ontwikkelen of renoveren dan is de open standaard 'Webrichtlijnen' van toepassing. Deze richtlijnen bevatten tal van eisen om een website beter toegankelijk te maken voor mensen met een beperking en zijn dus in feite ontwerpisen die de webontwikkelaar moet opnemen in de webapplicatie. Een ander voorbeeld is de aanschaf van een Document Management Systeem, alle digitale documenten die moeten worden gearchiveerd, moeten voldoen aan de PDF/A-1 standaard. De leverancier van het DMS moet dan aantonen dat zijn applicatie te archiveren documenten kan opslaan in PDF/A-1 formaat.

Een verplichte open standaard kan ook worden toegepast bij de aanschaf van een dienst, bijvoorbeeld de SETU-standaard bij de inhuur van tijdelijke medewerkers. Deze standaard kan dan worden opgenomen in een bestaand systeem of in een nieuw systeem.

1.6. Terugkoppeling

De opstellers van dit document sluiten hun ogen niet voor de praktijk van alledag, u als inkoper wordt vaak te laat bij een ICT-project betrokken en wordt vaak geconfronteerd met een door specialisten reeds dichtgetimmerd ontwerp dat vaak ook al is goedgekeurd door de opdrachtgever. Als hierin de verplichte open standaarden al zijn opgenomen, is er niets aan de hand, maar als dat niet zo is dan moet u de specialisten en de opdrachtgever kunnen overtuigen dat het ICT-ontwerp moet worden herzien op het punt van het gebruik van verplichte open standaarden.

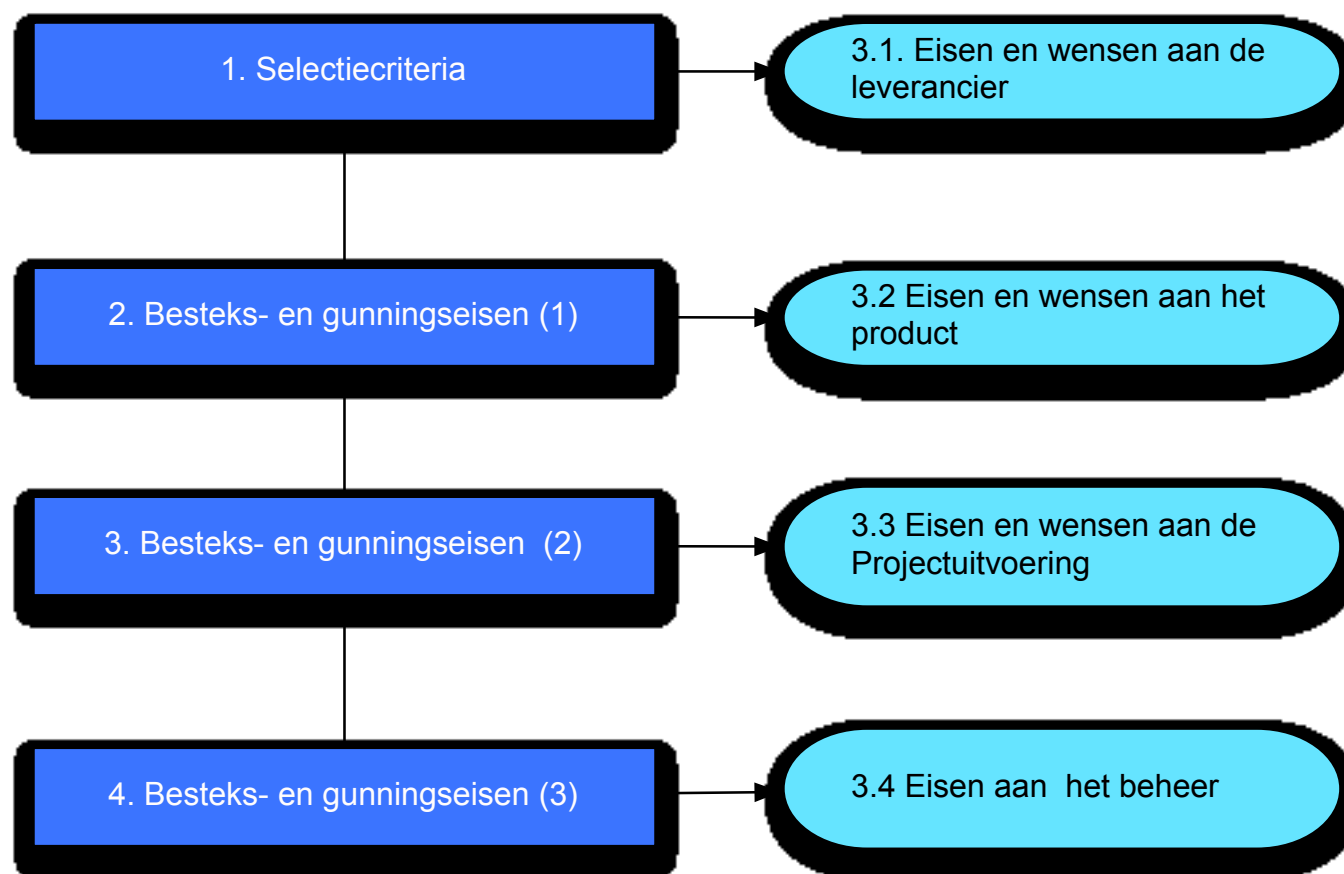
Als u meer wil weten over de open standaarden dan raden wij u aan daarvoor de website van het [Forum Standaardisatie](#) of www.pianoo.nl te raadplegen.

Het vakgebied 'inkoop en aanbesteden' verandert nog steeds, bijvoorbeeld door uitspraken in aanbestedingszaken. De in dit document opgenomen besteksteksten zullen daarom ook van tijd tot tijd opnieuw bekeken en getoetst moeten worden.

Uw op- en aanmerkingen zijn daarom van harte welkom bij het Bureau Forum Standaardisatie via forumstandaardisatie@logius.nl.

2. Algemene besteksteksten

Hieronder is het stroomschema voor de algemene besteksteksten opgenomen. Het is mogelijk dat u alle algemene besteksteksten kan toepassen, maar als u een preselectie van marktpartijen wil uitvoeren, een niet openbare procedure? Dan hoeft u in eerste instantie alleen de selectie-eisen door te nemen.

2.1. Eisen en wensen aan de leverancier

Als u eisen stelt aan de bekwaamheid van een gegadigde of inschrijver dan kunt putten uit onderstaande eisen (bij de openbare en niet-openbare aanbestedingsprocedure) en wensen (bij de niet-openbare aanbestedingsprocedure). De inschrijver moet aantonen bekwaam te zijn in het implementeren van de betreffende verplichte open standaard (hierna: ICT-standaard), in het eventueel converteren van gegevens en dient over voldoende vakbekwaam personeel te kunnen beschikken.

Let op. Als de aanbesteding de StUF-standaard betreft dan dient u te vragen naar de ervaring van de gegadigde/inschrijver met de laatste en voorlaatste versie van de StUF-standaard.

Soort	Vraag	Doel van de vraag	Voorbeelden van positieve antwoorden
Eis	De gegadigde/inschrijver dient aan te tonen dat zijn organisatie in de afgelopen drie jaar aantoonbare ervaring heeft opgedaan met het succesvol realiseren van interfaces/koppelvlakken met de [naam ICT-standaard(en)], versie(s) [versienummer] (tot [versienummer]) of daaraan gelijkwaardig, waarvan tenminste één met de laatste versie die geplaatst is op de 'pas toe of leg uit' lijst.	Aantonen van de bekwaamheid van de inschrijver. Deze selectie-eis, de vraag naar referenties, kan worden ingepast in de bestaande referentie-eis.	Het overleggen van een/twee/drie referenties waarvan een met de laatste versie van de ICT-standaard(en) die geplaatst is op de pas toe of leg uit lijst.
Eis	De gegadigde/inschrijver dient aan te tonen dat zijn organisatie in de afgelopen drie jaar over aantoonbare ervaring heeft opgedaan met het [geautomatiseerd] succesvol converteren van de bestaande gegevens van [naam oude systeem/gegevensmodel] naar het gegevensmodel van de [naam ICT-standaard(en)] met [versienummer] of daaraan gelijkwaardig.	Aantonen van de specifieke bekwaamheid van de inschrijver. Te stellen als er gegevens moeten worden geconverteerd naar het nieuwe gegevensmodel van de ICT-standaard. De vraag kan specifiekier worden gemaakt door aan te geven over: • het aantal; • de types; • de kwaliteit van de te converteren gegevens. U dient de bronsoort aan te geven: • papier; • digitaal met andere structuur; • digitaal met dezelfde structuur (met het versienummer van de ICT-standaard)	Het overleggen van twee/drie/vier/... positieve referenties.
Wens	De gegadigde/inschrijver geeft een overzicht van het aantal medewerkers, het functieprofiel en het ervaringsniveau dat op basis van kwalificaties, kennis en ervaring door de	Inzicht te verkrijgen in de capaciteit van de inschrijver of van de door hem via een onderaannemer in te zetten medewerkers.	Per ICT-standaard kan de ondernemer beschikken over gekwalificeerd personeel. Positief is als de ondernemer beschikt over apart personeel voor de test werkzaamheden.

	organisatie ingezet wordt voor de ontwerp-, realisatie- en test werkzaamheden betreffende de gevraagde [naam ICT-standaard(en)] of daaraan gelijkwaardig.		
Wens	De gegadigde/inschrijver dient aan te tonen dat zijn organisatie in de afgelopen drie jaar aantoonbare ervaring heeft met realiseren van interfaces/koppelvlakken tussen de [naam ICT-standaard(en)], versie(s) [versienummer] (tot [versienummer]) en het bestaande [naam systeem] van [naam organisatie]. Interfaces/koppelvlakken die zijn gerealiseerd op hetzelfde softwareplatform kunnen ook worden opgegeven. In de bijlage zijn de kenmerken van het bestaande systeem opgenomen.	Aantonen van de bekwaamheid van de inschrijver met het invoeren van de ICT-standaard binnen een bestaand systeem. Deze vraag is als wens opgenomen omdat het bestaande systeem van uw organisatie waarschijnlijk uniek is en van de marktpartij geen ervaring kan worden geëist voor die specifieke situatie. U dient een volledige beschrijving te geven van het bestaande systeem.	Het overleggen van een/twee/drie referenties. waarvan een met de meest recente versie van de ICT-standaard(en).
Wens	De gegadigde/inschrijver dient aan te geven welke maatregelen zijn organisatie heeft genomen om ervoor zorg te dragen dat zijn organisatie betrokken is bij de ontwikkeling van de [naam ICT-standaard(en)].	Hiermee kan de gegadigde/inschrijver aantonen dat zijn onderneming over goede kennis en ervaring beschikt van en met de ICT-standaard(en).	Verwijzing naar organisatie waarin de onderneming participeert

2.2. Eisen en wensen aan het product

In dit hoofdstuk zijn de eisen en wensen opgenomen die u kan stellen als u een ICT-standaard aan het product wilt stellen. Let op dat de eisen voor betrouwbaarheid, beschikbaarheid, etc. van de ICT-standaard van belang zijn en onderdeel zijn van dezelfde eisen die aan het systeem worden gesteld.

Soort	Vraag	Doel van de vraag	Voorbeelden van positieve antwoorden
Eis	De inschrijver verklaart dat zijn oplossing gebaseerd is op en volledig voldoet aan de beschrijving (indien van toepassing) van het logische gegevensmodel, het berichtenverkeer, de authenticatie, de autorisatie, de interface/koppeling zoals opgenomen in de [naam ICT-standaard(en)] [versienummer] of daaraan gelijkwaardig.	Een generieke, functionele eis of de oplossing voldoet aan de betreffende ICT-standaard. Als een specifiekere eis moet worden gesteld dan kan de hieronder staande eis worden gebruikt.	Ja, de betreffende verklaring dat de oplossing volledig voldoet aan de beschrijving (indien van toepassing) van het logische gegevensmodel, het berichtenverkeer, de authenticatie, de autorisatie, de interface/koppeling zoals opgenomen in de ICT-standaard is opgenomen in de inschrijving.
Eis	Het logische gegevensmodel van het systeem van de inschrijver dient volledig in overeenstemming te zijn met het gegevensmodel van de [naam ICT-standaard(en)] [versienummer] of daaraan gelijkwaardig.	Een specifiekere eis dan bovenstaande. U kunt 'logisch gegevensmodel' vervangen door een van de begrippen in de hierboven staande eis. De inschrijver die het gegevensmodel van zijn systeem heeft aangepast aan dat van de ICT-standaard heeft een volledig vergelijkbaar systeem en hoeft geen extra (software) maatregelen te nemen om de ICT-standaard gegevens om te zetten naar het formaat van zijn database en vice versa. Extra (software) maatregelen geeft extra onderhoudskosten, de kosten voor een toekomstige conversie zullen bij een volledig vergelijkbaar systeem lager zijn.	• Ja, het logische gegevensmodel van het systeem is volledig in overeenstemming met het gegevensmodel van de ICT-standaard. • Nee, het logische gegevensmodel van het systeem is niet volledig in overeenstemming met het gegevensmodel van de ICT-standaard. De ontvangen gegevens worden via een extra interface in het gegevensmodel van het systeem geplaatst.
Eis	De inschrijver dient aan te tonen dat als het ontvangende systeem niet beschikbaar is, de zendende applicatie of het informatiesysteem – zijn systeem – de berichten van de berichtentypes [overzicht van de betreffende berichtentypes] maximaal [aantal] uur bewaart en na herstel van de verbinding binnen [aantal] uur het berichtenverkeer automatisch herstelt.	Als de verbinding verbroken raakt dan moet de applicatie of het informatiesysteem de berichtenstroom zelf weer kunnen herstellen om te voorkomen dat eindgebruikers en/of systemen opnieuw de verzoeken moeten indienen. De duur is afhankelijk van de verwachte tijd dat de verbinding onderbroken kan zijn voordat die hersteld is (als de inschrijver ook het beheer gaat uitvoeren moet	Ja, het systeem herstart het berichtenverkeer automatisch nadat de verbinding is hersteld en bewaart de berichten van [overzicht berichtentypes] maximaal [aantal] uur.

		de hersteltijd en de berichtenbewaartijd minsten dezelfde duur hebben).	
Eis	De authenticatie van de identiteit van het zendende systeem wordt uitgevoerd door het ontvangende systeem.	Als er sprake is van een uitwisseling van berichten dan dient het aan te schaffen systeem bij ontvangst van berichten de authenticatie van het zendende systeem uit te voeren.	Ja, het ontvangende systeem authenticiseert de identiteit van het zendende systeem.
Wens	De inschrijver dient aan te tonen dat zijn oplossing een werkend en in de praktijk bewezen interface/koppelvlak heeft met de [naam ICT-standaard(en)] [versienummer] of daaraan gelijkwaardig. Als het systeem van de inschrijver nog niet beschikt over een werkend en in de praktijk bewezen interface/koppelvlak met de [naam ICT-standaard(en)] dan neemt de [naam organisatie] genoegen met een verklaring waarin de inschrijver garandeert dat zijn systeem binnen de in deze offerteaanvraag gestelde voorwaarden van met name planning en kwaliteit een bewezen werkende interface/koppelvlak zal realiseren met de [naam ICT-standaard(en)]. Hij dient hiertoe een rechtmatig ondertekende schriftelijke verklaring bij te voegen. De inschrijver dient een activiteiten overzicht en planning bij te voegen waarmee bovenstaande garantie inhoudelijk wordt ondersteund. OF De inschrijver dient een activiteiten overzicht en planning bij te voegen waaruit duidelijk blijkt dat de inschrijver in deze offerteaanvraag gestelde voorwaarden van met name planning en kwaliteit een bewezen werkende interface/koppelvlak heeft gerealiseerd tussen de [naam ICT-standaard(en)], versie(s) [versienummer] (tot [versienummer]) en het bestaande [naam systeem] van [naam organisatie]. In zijn prijsaanbieding dient hij hiervoor een vast en gedetailleerde prijsaanbieding op te nemen.	Toets of de ICT-standaard is opgenomen of opgenomen gaat worden in het systeem of in een bestaand systeem.	Een bijgevoegd certificaat dat het systeem een werkend en in de praktijk bewezen interface/koppelvlak heeft met de ICT-standaard. Een mindere score als de inschrijver garandeert dat hij de interface/koppelvlak op tijd en binnen de voorwaarden van de offerteaanvraag heeft gerealiseerd. Deze garantie dient te worden ondersteund door het activiteitenoverzicht.

	In de bijlage zijn de gedetailleerde kenmerken van het bestaande systeem opgenomen.		
Wens	De inschrijver dient aan te tonen op welke wijze de autorisatie kan worden uitgevoerd.	Welke autorisatie mogelijkheden biedt het systeem?	• Autorisatie dient op medewerker/applicatie /systeem niveau door het zendende systeem te worden uitgevoerd. • Autorisatie dient op organisatie niveau door het ontvangende systeem te worden uitgevoerd. • Op basis van de gegevens organisatie/applicatie [/administratie][gebruiker] van het zendende systeem dient het ontvangende systeem te bepalen of de gevraagde service / koppeling door het zendende systeem mag worden gebruikt • [Digikoppeling: Autorisatie vindt plaats in het zendende systeem op basis van een gespecificeerde combinatie van applicatie/administratie/gebruiker Voor het beveiligen van Digikoppeling worden PKI certificaten gebruikt. Beide partijen moeten daartoe beschikken over elkaars certificaat.]

2.3. Eisen en wensen aan de projectuitvoering

2.3.1. Conversie

Als u in een aanbesteding eisen stelt aan de projectaanpak door de inschrijver dan kunt u in die eisen specifieke vragen opnemen over de realisatie van de ICT-standaard(en). Daarnaast kunt u van de inschrijver verlangen dat hij in zijn activiteitenplanning expliciet aandacht besteedt aan de simulatie en realistische tests van de koppervlakken/interfaces en het opleveren daarvan. Deze eisen zijn vooral van belang als er bestaande gegevens moeten worden geconverteerd naar een nieuwe omgeving waar de ICT-standaard wordt gehanteerd. Deze conversieslag verdient veel aandacht aangezien ze cruciaal is. De inschrijver moet in zijn prijsaanbieding een gedetailleerd overzicht van de conversieprijsen geven. Ook verdient het aanbeveling om vast te leggen dat deze prijzen het uitgangspunt zijn als achteraf blijkt dat er tijdens de implementatie of in een afgebakende periode daarna meer gegevens moeten geconverteerd.

Soort	Vraag	Doel van de vraag	Voorbeelden van positieve antwoorden
Eis	De inschrijver dient een gedetailleerd overzicht te geven van de activiteiten voor de [geautomatiseerde] conversie van de bestaande gegevens van [naam organisatie] naar het gegevensmodel van de [naam ICT-standaard(en)] [versienummer] of daaraan gelijkwaardig.	De inschrijver dient aan te tonen welke kennis en ervaring heeft van de met de (geautomatiseerde) conversie van gegevens. Het overzicht van de activiteiten is na gunning de basis voor het definitieve conversieplan. U dient de vraag specifiek te maken door: • het aantal; • de types; • de kwaliteit van de te converteren gegevens. U dient de bronsoort aan te geven: • papier; • digitaal met andere structuur; • digitaal met dezelfde structuur (met het versienummer van de ICT-standaard)	Aandacht voor: • Het identificeren van de bronnen voor de gegevensconversie • Toets van de kwaliteit van de gegevens • Conversie tests met afnemend foutenpercentage tot 0% • 'Freeze' van de gegevens voor de conversie • 'Roll back' scenario • Verwerken van de tijdens de 'freeze' periode uitgevoerde mutaties.
Eis	De inschrijver dient aan te geven welke risico's hij voorziet bij de [geautomatiseerde] conversie van de bestaande gegevens van [naam organisatie] naar het gegevensmodel van de [naam ICT-standaard(en)] [versienummer] of daaraan gelijkwaardig en welke maatregelen door hem en/of door de opdrachtgever moeten	Ieder conversie heeft risico's. Als de inschrijver daar voldoende ervaring mee heeft dan kan hij realistische, soms sector specifieke, risico's opsommen.	Een duidelijk overzicht van de risico's en vooral van de risico's die worden veroorzaakt door de opdrachtgever. Uit de maatregelen dient in ieder geval te blijken dat de inschrijver bereid is verantwoordelijkheid te nemen voor risico's.

worden voorkomen om deze risico's te voorkomen of te minimaliseren.		
---	--	--

2.3.2. Opleidingen

Het is mogelijk dat door het toepassen van de nieuwe ICT-standaard(en) de werkwijze in uw organisatie verandert en u voor de betrokken technische medewerkers opleidingen nodig heeft. U kunt dan onderstaande eisen stellen. Als er sprake is van een dienst zoals *hosting* of *software as a service* (SAAS) of soortgelijke oplossing dan kunnen deze eisen achterwege blijven.

Soort	Vraag	Doel van de vraag	Voorbeelden van positieve antwoorden
Eis	De inschrijver dient in zijn prijsaanbieding [(certificerende) opleidingen, op locatie bij de opdrachtgever/opdrachtnemer], [e-learning] op te nemen voor: [aantal] database beheerders, [aantal] applicatie beheerders, [aantal] functioneel beheerders, etc.	Vooraf zekerheid te krijgen over de prijs voor de opleidingen.	Een duidelijk overzicht van de trainingen en de kosten per training en de totale kosten.

2.4. Eisen aan het beheer

Als u ook service, beheer of onderhoud voor het systeem moet inkopen, waarvan het te adviseren is om het tegelijk met de realisatie te doen, moet ook iedere interface/koppelvlak worden onderhouden. Het komt voor dat ICT-standaarden worden gewijzigd, als gevolg daarvan kan het zo zijn dat de interface/koppelvlak ook moeten worden aangepast.

Als de inschrijver ook verantwoordelijk wordt voor de service, beheer of onderhoud dan is het van belang in de aanbesteding ook specifieke service-, beheer- of onderhoudsvragen te stellen voor de ICT-standaarden.

2.4.1. Nieuwe versies en updates

De 21 ICT-standaarden op de 'pas toe of leg uit' lijst worden regelmatig verbeterd en/of uitgebreid. Deze veranderingen kunnen van invloed zijn op het systeem, dat moet dan worden aangepast met een update of een nieuwe versie. Een aantal van de ICT-standaarden worden vaker veranderd dan anderen. U wordt geadviseerd naar het versiebeheer te informeren bij de beheerder van de ICT-standaard of bij software leveranciers. Ook is het mogelijk dat een nieuwe versie van de ICT-standaard al is aangekondigd.

Onderstaande eisen kunt u opnemen in een offerteaanvraag, als er regelmatig (bv. halfjaarlijks) nieuwe versies verschijnen dan dient u onderstaande eisen zeker op te nemen in de offerteaanvraag.

Soort	Vraag	Doel van de vraag	Voorbeelden van positieve antwoorden
Eis	De inschrijver dient binnen [aantal] maanden na vaststelling/verschijnen van een nieuwe versie van de [naam ICT-standaard(en)] [versienummer] of daaraan gelijkwaardig en deze te hebben geïmplementeerd in het systeem, het gegevensmodel, etc.	Actualiteit van de oplossing en borgen voor de informatie-uitwisseling.	Uiterlijk 1 .. 6 maanden (goed ... matig) na het verschijnen van een nieuwe versie van de [naam ICT-standaard(en)] zijn deze geïmplementeerd in het systeem, het gegevensmodel, etc.
Eis	De inschrijver dient in zijn inschrijving op te nemen dat het gegevensmodel van zijn systeem [aantal] keer kosteloos wordt aangepast aan de laatste versie van de [naam ICT-standaard(en)] die geplaatst is op de 'pas toe of leg uit' lijst. Of aan de meest recente versie van de een aan [naam ICT-standaard(en)] of daaraan gelijkwaardig.	Het afbakenen van de opdracht.	Het antwoord is afhankelijk van de regelmaat waarmee de ICT-standaard wordt aangepast, maar zal minstens eenmaal moeten zijn.
Eis	De Inschrijver dient te garanderen dat aanpassingen in de [naam ICT-standaard(en)] als gevolg van aangekondigde wijzigingen in de	Actualiteit van de oplossing en borgen van het uitwisselen van informatie. Leveranciers hebben de plicht om wet- en regelgeving wijzigingen bij	Uiterlijk 1 maand voor de aangekondigde wet- en regelgevingswijzigingen is de wijziging in het systeem gerealiseerd en getest.

wet- en regelgeving uiterlijk dezelfde dag van de wijziging van de wet- en regelgeving zijn geïmplementeerd in het systeem en kosteloos beschikbaar worden gesteld aan de opdrachtgever.	te houden en onmiddellijk in het systeem op te nemen.	In het geval van onaangekondigde wijzigingen treden partijen in overleg.
--	---	--

2.4.2. Documentatie

De eisen voor documentatie zijn afhankelijk van het gegeven of uw organisatie (of uw ICT-beheerder) het beheer en onderhoud uitvoert aan de interfaces/koppelvlakken voor de betreffende ICT-standaard. Als uw organisatie dat niet doet dan kunt u overwegen onderstaande eisen achterwege te laten.

Soort	Vraag	Doel van de vraag	Voorbeelden van positieve antwoorden
Eis	Onderdeel van de acceptatie van het systeem is het opleveren van de volgende documentatie: • Documentatie voor technisch beheer: (1) Installatie van de ICT-standaard software, (2) (her)starten van de ICT-standaard software, (3) uit te voeren technisch beheer op de ICT-standaard • Documentatie voor functioneel beheer: (1) Documentatie van de geconfigureerde koppelingen, (2) Functionele documentatie.	Deze vraag is vooral van belang als uw organisatie (of uw beheerder) de interfaces/koppelvlakken van het systeem onderhoudt.	Ja, voor acceptatie van het systeem wordt de gevraagde documentatie voor het technische en functioneel beheer opgeleverd.
Eis	De inschrijver dient de documentatie te actualiseren binnen één maand na het vaststellen/verschijnen van de nieuwste versie van de [naam ICT-standaard(en)].	Idem, let op als er regelmatig nieuwe versies van de ICT-standaard verschijnen dan kunnen de actualisaties worden uitgevoerd m.b.v. inlegvellen.	Ja, de documentatie is binnen één maand na het vaststellen/verschijnen van de nieuwste versie van de ICT-standaard geactualiseerd.

2.4.3. Het managen van de opdracht

Bij het aangaan van een overeenkomst worden afspraken gemaakt over het leveren van (management)informatie over het uitvoeren van de opdracht en over bestellingen en betalingen. Op beide afspraken zijn ICT-standaarden van toepassing:

Leveren van (Management)informatie:	ODF, PDF 1.7 en PDF/A-1
Bestellen en betalen van producten en diensten:	SEPA-standaarden